

ANTIPODES

VI - Polinèsia

Quan estudiàvem les primeres nocions de geografia universal ens deien que el món es dividia en 5 continents: Europa, Àsia, Àfrica, Amèrica i Oceania.

Tot això era una bestiesa fruit de la ignorància d'aquells temps. Europa i Àsia formen un sol continent que ara anomenem Euràsia i el nom d'Oceania sols volia dir que hi havia una munió d'illes en un immens Oceaà Pacífic. Avui, encara aquestes illes no han estat estrictament comptades, anomenades i catalogades, estimant-se, en un compte fet a la lleugera, que n'hi ha entre 125.000 i 130.000, habitades o no.

La geografia ens diu ara que el món es divideix en 6 parts: Euràsia, Àfrica, Amèrica, Polinèsia, Austràlia i Antàrtida.

La part més civilitzada —o una de les més civilitzades— de Polinèsia és la Polinèsia francesa, en la que hi ha entre altres arxipèlags, un conjunt anomenat illes de la Societat, format per deu o dotze i quina illa principal i nus de comunicacions és Tahití. La seva capital, de 90.000 habitants, s'anomena Papeete. Cap allà anàvem des de Nova Zelanda.

TAHITÍ i PAPEETE: Tot seguit d'arribar a l'aeroport, hom es dona compte que la serietat britànica —empeltada o no— ha desaparegut i ens encercla una picaresca pròpia d'aquest país ben «instruït» pels francesos.

Un ciutadà polinesi col·loca a cada un de nosaltres un collar de flors de llessamí, de flaire intensa i agradable. A continuació ens diu que els nostres bitllets dels petits trajectes interinsulars estan equivocats i que tenim de pagar 40 dòlars de més cada un. En demanar dòlars enlloc de francs pacífic, que és la moneda oficial del país —encara que està un xic desprestigiada—, ens vàrem ensumar una enredada i la qüestió va ésser posposada amb l'arribada d'un senyor amb uns cabells, barba i bigoti fabulosos. Dessota de tots aquells postissos s'hi trobava el meu cunyat, Dr. Carreras Roca, Professor de la Facultat de Medicina de Barcelona, que no havent sortit amb el grup per qüestions familiars, se'ns unia en el retorn. I és curiós que aquest home tant seriós a la seva càtedra i a la seva consulta, quan es deslliura de les diàries obligacions és més alegre i bromista que qualsevol dels seus més entremaliats alumnes. I és que en el nostre trajecte quedaven encara coses importantíssimes per a fer reflexionar els alumnes de la Càtedra d'Història de la Medicina.

Per altra part, Papeete tampoc té res. És una altra mena de Colombo, Melbourne o Auckland, —bastant brut en la ciutat vella, embussada de «guaguas» —com les que hi havia a Las Palmas de Gran Canaria, fa trenta anys— i frondós, net i entretingut a l'entorn dels Hotels de certa categoria, que sols hi ha a l'extraradi. Pierre Loti i Gauguin són els personatges «intocables» que s'idolatreu aquí. Del pintor no n'objectarem res, però de Pierre Loti podríem dir-ne que, essent un home molt intel·ligent, era un subjecte sense escrúpols com podem veure en la nostra propera crònica. I com que aquí no hi fèiem res d'interessant, marxàrem tot seguit en un vol de deu minuts vers l'illa de

MOREA: Que està, com es comprèn, enfront de Tahití i separada de set quilòmetres. En arribar d'aquest curt vol, una mulata grossa i simpàtica ens arregla els bitllets que no estaven bé. Efectivament l'error va costar 40, però no dòlars, sinó l'equivalent a 40 pessetes, que no és precisament el mateix. «Modus faciendi» polinèsic...

Un bus tronat —fa setze anys que està en aquest servei— va deixant públic per les concentracions humanes —molt petites— que hi ha a la illa.

Desencotxem a AIMEO, inefable racó de món on havíem estat alguns anys enrera.

S'hi viu en «bungalows» enclavats en la mar de la llacuna, però als quals es pot entrar i sortir des de terra. Aquesta mar no es belluga mai, en absolut. El conjunt (8 o 10) d'apartaments, té l'aspecte d'un poble de pescadors a l'Àfrica, però tot arranjat còmodament i amb netedat estimable. Fa una calor relativa. Si hom s'ajeu al llit no sua —18° a 32°— i dintre l'aigua tampoc —24° a 27°—, però si es fa algun exercici hom es dona compte, tot seguit, que Nova Zelanda ha quedat lluny.

El menjador és a cinquanta metres i s'hi va a través de gespa i plataners. No té portes ni parets. Sols els pals necessaris per aguantar un sostre de palla i fulles que —incomprendiblement— no deixa passar una gota d'aigua en les fortes i breus calamarsades subtropicals.

Hi ha un parell de camins carrossables en tota l'illa, pels quals —de vegades— es sent passar «alguna cosa». Pel demés... silenci. Un silenci pregon més terapèutic que moltes medecines. Els ossos es posen a lloc, els músculs es relaxen i la tensió cedeix... Hom es queda adormit —cada ú a casa seva— durant una bona estona.

Després ens banyem en aquell mar immòbil —que no estancat— i observem que l'aigua ens arriba just al llombrigo. Cal, però, anar calçat— doncs hi ha algunes espícules corallines que poden punxar. Si es neda amb peus de granota, millor.

Després d'un dinar, sense luxes, ben servit i net amb alguna especialitat polinèsia vàrem fer un passeig en «piroge». Per tant ha arribat el moment de parlar-vos de

L'ATOLL i EL LAGOON: Vàrem parlar en la primera crònica d'aquesta sèrie (1), que les illes Seychelles eren d'origen granític en major part —que és cosa ben estranya—. Aquí són d'origen volcànic, amb puntes fantàsticament agudes en les muntanyes, però estan voltades o encerclades per un cinturó d'origen coralífer

En dues paraules —fer de mestre Tites és ben antipàtic— en certs mars càlids, en aigües poc fondes i si les condicions bioquímiques de la mar els són favorables, es desenrotllen colònies d'antozous, menuts animalons d'exosquelet —esquelet extern— que amuntegant-se en colònies sobrepesades, arriben a fer fortíssims esculls que no arriben mai a sortir de vint centímetres de la superfície del mar en la marea alta.

Aquests pòlips i madrèpores, arriben a fer un treball col·lossal malgrat tinguin de mantenir una lluita amb els petits peixets que se'ls volen endrapar.

A l'Alguer —per exemple— s'hi fa un corall vermell preciós, i en el Mar Roig hi ha grans dipòsits de color «butano». També n'hi ha de negres i de grocs i els que es fan a la Polinèsia són preponderantment blancs. Excuseu-me de reproduir exactament un paràgraf de la col·lecció «FAUNA»: «Las asombrosas construcciones coralinas representan un esfuerzo edificador realmente desmedido; se puede decir sin temor a equivocación, que un solo atolón representa un esfuerzo mayor que el que el hombre ha desarrollado en toda su historia...» Félix Rodríguez de la Fuente. (2)

Atoll, és el nom universal que es dona a una barrera de baixos corallins (atoló, en català, atolón en castellà). Dintre d'aquesta formació el vent aporta terra i llavors diverses, lentament es va creant una illa. Malauradament en temps en que no hi havia radar, molts vaixells naufragaven en trobar-se amb un nou escull no consignat en cap mapa fins aquell dia. Altres aparells com el sonar han fet la navegació actual més garantitzada.

Entre una illa per exemple volcànica com Morea, Bora-Bora, Raiatea o Rarotonga, i sense anar tan lluny, el mateix Tahití, estan encerclats per un cinturó corallí que és un veritable «atoll».

Entre aquesta barrera i l'illa, s'esten el Lagoon que és un llac marítim en el qual sols hi pot entrar la navegació si s'ha fet un pas artificial perquè això sigui possible. Pensem que la foto que s'adjunta, malgrat l'absència de color, dona una idea força aproximada del que intentem explicar. Es veuen les entrades al Lagoon.

El curiós és que aquest té una aigua absolutament cal·mada i a cinc metres, per exemple, les ones del Pacífic baten furiosament —en ocasions— contra la barrera madreporica. A voltes des dels nostres bungalows situats a uns dos quilòmetres de l'atoll sentíem trencar-se les ones, quan l'aire venia d'aquell cantó.

EL NOSTRE CORALL: En un altre viatge pescàrem una blanca, gran i meravellosa massa coralina que la meua esposa tot i la pudor que feien els antozous morts i putrefactes va aconseguir fer-la arribar a casa a base de propines a les cambres d'hotel, de rentats amb lleixius i de bosses de plàstic absolutament tancades. Confesso que vaig intentar dissuadir-la i fins m'hi vaig enfadar i també confesso que estic molt agraït a la seva persistència i tossuderia perquè ara tinc a casa un magnífic exemplar que no s'ha comprat en un comerç com a «souvenir». Amb les dones és millor no enfadar-s'hi massa.